

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Wprowadzenie

Author: Małgorzata Kita

Citation style: Kita Małgorzata. (2004). Wprowadzenie. W: H. Wróbel, M. Kita (red.), "Z problemów gramatyki polskiej i słowiańskiej: księga jubileuszowa" (S. 5-6). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Wprowadzenie

Biografia naukowa Profesora Henryka Wróbla wiąże się z dwoma miejscami – Krakowem i Katowicami.

Kraków – to okres studiów, a więc i kontaktu z osobowościami naukowymi, które określały kształt ówczesnego językoznawstwa w Polsce: Jerzym Kuryłowiczem, Tadeuszem Milewskim, Tadeuszem Lehrem-Splawińskim, Franciszkiem Sławskim, Zenonem Klemensiewiczem. Henryk Wróbel został dostrzeżony jako jeden z wyróżniających się studentów – prof. Krystyna Kowalik przypomina tu wspomnienia Stanisława Urbańczyka. Młodego językoznawcę fascynowała problematyka sławistyczna, ale uczęszczał też na zajęcia polonistyczne – brał udział w seminarium magisterskim prowadzonym przez Witolda Taszyckiego. Już wówczas ukształtowała się osobowość naukowa Profesora – sławisty i polonisty. Ta podwójna perspektywa owocuje w Jego publikacjach naukowych.

Swą pracę naukowo-dydaktyczną Profesor Wróbel rozpoczął w Katowicach – najpierw w Wyższej Szkole Pedagogicznej, potem na Uniwersytecie Śląskim, z którym jest związany od momentu jego powstania. Tu pracuje przez wiele lat: kierował Zakładem Współczesnego Języka Polskiego, w trudnym roku 1981 był prodziekanem Wydziału Filologicznego, a w latach 1981–1984 – dyrektorem Instytutu Języka Polskiego.

Po tym okresie Profesor na kilkanaście lat wrócił do Krakowa – do Instytutu Języka Polskiego PAN (1984–1999).

Obecnie Profesor Wróbel uczestniczy aktywnie w życiu naukowo-dydaktycznym obu ośrodków – Instytutu Języka Polskiego Uniwersytetu Śląskiego i Instytutu Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego, łącząc też obie domeny swych zainteresowań naukowych: językoznawstwo polonistyczne i sławistyczne.

Miejsca, z którymi związany jest intelektualnie Profesor, ewokują różne wartości: tradycję i nowoczesność. I te cechy uwidoczniają się w Jego twórczości naukowej. Jest wierny systemowemu traktowaniu języka. Ale patrzy na jego strukturę z różnych perspektyw: strukturalisty, generatywisty, badacza o orientacji semantycznoskładniowej, czasem też pragmatycznej. W lekturach

Profesora dostrzega się szacunek dla dawnych Mistrzów, nawet tych zapomnianych, i ciekawość dokonań nowych generacji lingwistów polskich i światowych. Nie budzi też zaskoczenia to, że Profesor jest współautorem *Słownika fleksyjnego języka polskiego* mającego tylko wersję elektroniczną; dodajmy – jest to słownik już od początku zaprojektowany do funkcjonowania w takiej właśnie postaci.

Wyrazem wielkiego szacunku, jakim darzą Profesora Henryka Wróbla pracownicy Instytutu Języka Polskiego Uniwersytetu Śląskiego, jest ta książka, którą ofiarujemy Mu z okazji Jego Jubileuszu.

Książka *Z problemów gramatyki polskiej i słowiańskiej* zawiera ponad dwadzieścia artykułów Profesora opublikowanych w kraju i za granicą. Wybór jest reprezentatywny dla zainteresowań i postawy metodologicznej Profesora, a będąc obrazem Jego twórczości w latach 1969–2003, stanowi zarazem dokumentację ewolucji poglądów naukowych, pokazuje stałość zainteresowań i dynamikę zmian wiążących się ze stale pogłębianymi studiami nad strukturą języka. Przykładem niech będzie stosunek Profesora do imiesłowów przymiotnikowych wyrażony w zamieszczonych w tym tomie publikacjach. W *Uwagach o funkcji składniowej imiesłowów we współczesnej polszczyźnie* (z 1974 roku) formy na *-ący* są traktowane jako imiesłowy (obok form na *-ąc*), a kilkanaście lat później w artykule *Granice paradygmatu fleksyjnego czasowników* (z 1998 roku) znajdujemy rewizję tego poglądu, której istota polega na wyłączeniu form tzw. imiesłowów przymiotnikowych z paradygmatu funkcjonalnego czasowników i uznaniu ich – z racji właściwości fleksyjnych i składniowych – za przymiotniki odczasownikowe; ten pogląd wyraża też Profesor w skierowanym do szerokiego grona odbiorczego podręczniku akademickim *Gramatyka języka polskiego* (z 2001 roku).

Książka, pokazująca jedynie część dorobku Badacza, dająca świadectwo przemian w spojrzeniu na pewne problemy podejmowane przez Niego kilkakrotnie, obserwowane z różnych punktów widzenia, to również dar Profesora dla nas, skupionych w Instytucie Języka Polskiego Uniwersytetu Śląskiego – daje bowiem obraz drogi myślowej Uczzonego.

Małgorzata Kita